

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله)ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته روان شناسی است که در سال ۱۳۹۰ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی آقای دکتر کاظم رسولزاده طباطبایی و مشاوره آقای دکتر عباسعلی الهیاری از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تادیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب صدیقه السادات سید حسینی دانشجوی رشته روان شناسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: صدیقه السادات سید حسینی

تاریخ و امضاء:

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجوی مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

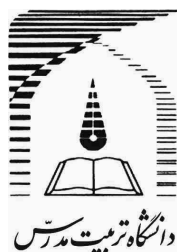
ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب صدیقه السادات سید حسینی دانشجوی رشته روان‌شناسی ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۷ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آیین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هرگونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله براساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هرگونه اعتراض را از خود سلب نمودم.»

امضا صدیقه السادات سید حسینی
تاریخ

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی عمومی

مقایسه دلبستگی هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در فرزندان جانباز، شاهد و غیر شاهد

صدیقه السادات سید حسینی

استاد راهنما:

دکتر کاظم رسولزاده طباطبایی

استاد مشاور:

دکتر عباسعلی الهیاری

آبان 1390

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

که هر چه دارم از همت، رنج و کوشش آنهاست
استادانی که درس محبت، گذشت و زندگی به من دادند.
به انانکه کودکیم را تکیه گاهی استوار، نوجوانی ام را راهنمایی دلسوز و جوانی ام را
بهترین دوست هستند.

تقدیم به فرزند دلبندم

که لبخندش برایم بارغهی امید بود،
و تصویر فردایش انگیزهی حرکت.

تقدیم به همسر عزیزم

که در هر مرحله از راه همگام با من همراهیم کرد،
به پاس اینکه هیچگاه کنار خود را خالی ندیدم،
و به پاس اینکه از هیچ کمکی دریغ نکرد،
شعرهای خاموشم را به تو هدیه می کنم،
تا چراغی از جنس دلت بر شاخه شان بیاویزی.

سپاس و قدردانی

رهنمودهای مشفقانه استاد فرزانه آقای دکتر طباطبایی و استاد مشاور

آقای دکتر الهیاری نگارنده این سطور را وامدار خویش ساختند و امی که جز

به قدرشناسی و سپاسگذاری ادا نمی‌شود.

چکیده:

مقدمه: تحقیق حاضر با هدف بررسی مقایسه‌ای دلبستگی، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در فرزندان جانباز، شاهد و غیر شاهد می‌باشد.

روش: جامعه آماری پژوهش کلیه دانش آموزان دختر مقطع اول، دوم و سوم دبیرستان شاهد مناطق 2، 3، 6، 9 و 17 شهر تهران که در سال تحصیلی 1389-90 مشغول به تحصیل هستند، با توجه به حجم جامعه آماری و با استفاده از جدول مورگان حجم گروه نمونه 322 نفر تعیین گردید (شاهد 18 نفر، جانباز 152 نفر و غیر شاهد 152 نفر)، که تعداد 9 دانش آموز غیر شاهد به دلیل عدم تکمیل کامل پرسشنامه‌ها از گروه حذف شدند.

به منظور بررسی دلبستگی از پرسشنامه دلبستگی به والدین و همسالان (IPPA) و برای بررسی هوش هیجانی از پرسشنامه هوش هیجانی بار- ان استفاده شد و معدل سال گذشته بچه‌ها برای پیشرفت تحصیلی در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نتیجه پژوهش نشان داد که بین دانش آموزان شاهد، جانباز و غیر شاهد در هوش هیجانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و گروه‌های جانباز و غیر شاهد بالاترین میانگین هوش هیجانی را در مقایسه با گروه شاهد داشته و از طرفی تفاوت معنی‌داری بین میانگین دلبستگی به مادر و پدر و مولفه‌های آنها در گروه‌های مختلف (شاهد، غیرشاهد و جانباز)، وجود ندارد. برای دلبستگی به همسالان و هم چنین مولفه‌های آن (اعتماد به همسالان، ارتباط با همسالان و بیگانگی با همسالان) تفاوت معنی‌داری بین گروه‌ها وجود دارد. گروه شاهد دارای پایین‌ترین میانگین دلبستگی به همسالان در مقایسه با جانبازان و غیر شاهد دارد. و تفاوت معنی‌داری بین میانگین پیشرفت تحصیلی در گروه‌های مختلف، وجود ندارد.

نتیجه‌گیری: هوش هیجانی توانایی زیادی در تبیین پیشرفت تحصیلی ندارد و هوش هیجانی در کنار دلبستگی به مادر در تبیین پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد، و در گروه جانباز فقط دلبستگی به دوست معنادار می‌باشد.

وجود رابطه بهینه میان کودک و پدر، نقش بسزایی در سازگاری بهتر، عملکرد بهتر در مدرسه، وجود سطوحی به مراتب پایین‌تر در رفتار صد اجتماعی و روابط میان فردی صمیمانه دارد. با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق حاضر، بررسی ویژگی‌های روان شناختی دانش آموزان ایشارگر در تبیین پیشرفت تحصیلی آنان از مهمترین رسالت‌های آموزش و پرورش بویژه گروه شاهد و امور ایشارگران آموزش و پرورش می‌باشد.

کلید واژه‌ها: دلبستگی، هوش هیجانی، پیشرفت تحصیلی، جانباز، شاهد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1.....	فصل اول: مقدمه و بیان مسأله
2.....	1-1- مقدمه
4.....	2-1- بیان مسأله
10.....	3-1- اهمیت و ضرورت پژوهش
11.....	4-1- اهداف پژوهش
11.....	1-4-1- هدف کلی پژوهش
12.....	2-4-1- اهداف جزئی
12.....	5-1- سوالات پژوهشی
12.....	6-1- تعاریف نظری و عملی متغیرها
12.....	1-6-1- دل بستگی
13.....	2-6-1- هوش هیجانی
13.....	3-6-1- پیشرفت تحصیلی
15.....	فصل دوم: بخش نظری و پیشینه پژوهش
17.....	1-2- هوش هیجانی
17.....	1-1-2- هوش هیجانی
18.....	2-1-2- تاریخچه هوش هیجانی
19.....	3-1-2- دیدگاه‌های مختلف در زمینه هوش هیجانی
19.....	1-3-1-2- دیدگاه شخصیتی - اجتماعی - هیجانی هوش هیجانی
22.....	2-3-1-2- مدل هوش هیجانی به عنوان یک الگوی توانایی ذهنی
25.....	3-3-1-2- هوش هیجانی به عنوان الگوی مختلط از بار - ان
26.....	4-3-1-2- هوش هیجانی از نظر عصبی زیستی

- 28 5-3-1-2 مدل سلسله مراتبی
- 29 4-1-2 فرایند تحول هوش هیجانی
- 29 1-4-1-2 تحول بیان هیجان
- 31 2-4-1-2 تحول فهم هیجان
- 32 3-4-1-2 تحول تنظیم هیجان
- 33 5-1-2 الکستیمیا
- 35 1-5-1-2 الکستیمیا و نارسایی در انتقال اطلاعات
- 38 6-1-2 هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی
- 40 7-1-2 تحقیقات انجام شده
- 40 1-7-1-2 تحقیقات انجام شده در داخل
- 42 2-7-1-2 تحقیقات انجام شده در خارج
- 47 2-2-2 دلبستگی
- 47 1-2-2 دلبستگی چیست؟
- 49 2-2-2 ابعاد دلبستگی
- 50 3-2-2 دیدگاه بالبی در مورد دلبستگی
- 52 4-2-2 مدل روان تحلیلگری
- 53 5-2-2 فعال کننده‌ها و پایان دهنده‌ها
- 55 6-2-2 نظریه‌های دلبستگی
- 56 1-6-2-2 نظریه تحلیل روانی
- 58 2-6-2-2 وینی کات
- 58 3-6-2-2 اریک اریکسون
- 60 4-6-2-2 نظریه یادگیری
- 61 5-6-2-2 نظریه کردار شناسی
- 62 6-6-2-2 نظریه شناختی تحولی

- 63 7-2-2- تحول دل‌بستگی و عوامل موثر در آن
- 64 8-2-2- اهمیت دل‌بستگی در تحول کودک
- 65 9-2-2- مراحل پدیدایی دل‌بستگی
- 67 10-2-2- انواع دل‌بستگی
- 67 1-10-2-2- دل‌بستگی در دوران کودکی
- 71 11-2-2- دل‌بستگی در نوجوانی
- 72 12-2-2- تغییرات شناختی در دوران نوجوانی
- 72 13-2-2- تفاوت‌های مربوط به جنس در دل‌بستگی
- 73 14-2-2- الگوهای متعدد دل‌بستگی و تأثیر آن بر نوجوانی
- 73 1-14-2-2- دل‌بستگی به مادر
- 74 2-14-2-2- دل‌بستگی به پدر
- 76 3-14-2-2- دل‌بستگی به همسالان
- 78 4-14-2-2- دل‌بستگی به خواهر و برادرها
- 79 5-14-2-2- دل‌بستگی در بزرگسالان
- 80 6-14-2-2- سبک‌های دل‌بستگی در سنین بالاتر
- 81 7-14-2-2- دل‌بستگی و رشد بعدی
- 83 3-2- پیشرفت تحصیلی
- 83 1-3-2- تعریف پیشرفت تحصیلی
- 84 2-3-2- عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی
- 84 3-3-2- ویژگی‌های فردی دانش آموز
- 84 1-3-3-2- عزت نفس
- 85 2-3-3-2- اضطراب
- 86 3-3-3-2- هوش
- 86 4-3-3-2- خود کارآمدی

- 87-4-3-2 عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش پرورش.....
- 87-1-4-3-2 عدم تناسب هدف‌ها و محتوای برنامه‌ها با نیازها، استعدادها و علائق دانش آموزان:.....
- 87-2-4-3-2 عدم تناسب روشها با محتوای برنامه‌ها:.....
- 88-3-4-3-2 عوامل مربوط به معلم:.....
- 89-5-3-2 علل مربوط به مدرسه و سازمان آن.....
- 89-6-3-2 جمعیت مناسب آموزشی و ترکیبی آنها.....
- 90-7-3-2 عوامل مربوط به خانواده.....
- 90-8-3-2 پیشرفت تحصیلی و دلبستگی.....
- 93-7-3-2 جانباز:.....
- 93-8-3-2 تحقیقات داخلی انجام شده بر روی جانبازان و فرزندان آنها.....
- 97-9-3-2 تحقیقات خارجی در زمینه جانبازان و فرزندان آنها.....
- 100-10-3-2 پیشینه تحقیقات دلبستگی و پیشرفت تحصیلی.....
- 100-1-10-3-2 تحقیقات داخلی.....
- 101-2-10-3-2 تحقیقات خارجی.....
- 103-11-3-2 انتقاد بر موضوع دلبستگی.....

105..... فصل سوم: گستره روش شناسی.....

- 106-1-3 طرح پژوهش.....
- 108-1-1-3 ابزارهای پژوهشی.....
- 109-2-1-3 پرسشنامه دلبستگی به والدین و همسالان (IPPA).....
- 109-1-2-1-3 اعتبار آزمون.....
- 110-2-2-1-3 روایی آزمون.....
- 110-3-2-1-3 روش اجرا.....

111 3-1-3- روش تجزیه و تحلیل داده ها
112 فصل چهارم: تحلیل یافته‌های پژوهش
113 1-4- مقدمه
129 فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها
130 1-5- بحث و نتیجه‌گیری پیرامون سوالات پژوهش
136 2-5- محدودیت‌های پژوهشی
136 3-5- پیشنهادات پژوهشی
137 4-5- پیشنهادات کاربردی
138 فهرست منابع و مآخذ
138 الف) منابع فارسی
144 ب) منابع انگلیسی
149 پیوست‌ها
150 پیوست الف) پرسشنامه شماره 1
153 پیوست ب) پرسشنامه شماره 2: دل بستگی به والدین و همسالان
156 چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
107	جدول (1-3) توزیع فراوانی درصد پاسخگویان بر اساس گروه
114	جدول (1-4) توزیع درصد پاسخگویان بر اساس سن و به تفکیک گروه
115	جدول (2-4) توزیع درصد آزمودنی‌ها بر اساس پایه تحصیلی و به تفکیک گروه
115	جدول (3-4) خلاصه آمار توصیفی برای متغیر هوش هیجانی به تفکیک گروه
116	جدول (4-4) خلاصه آمار توصیفی برای متغیر هوش هیجانی و مولفه‌های آن به تفکیک گروه
116	جدول (5-4) خلاصه آمار توصیفی برای متغیرهای دلبستگی و مولفه‌های آن به تفکیک گروه
117	جدول (6-4) خلاصه آمار توصیفی برای متغیر معدل به تفکیک گروه
117	جدول (7-4) تحلیل واریانس برای مقایسه هوش هیجانی در بین گروه‌های با خانواده‌های مختلف
118	جدول (8-4) سطوح معنی‌داری برای مقایسه دوبره دوی هوش هیجانی بین گروه‌های مختلف
118	جدول (9-4) تحلیل واریانس رتبه‌ای کروسکال والیس برای مقایسه هوش هیجانی در گروه‌های مختلف
119	جدول (10-4) خلاصه تحلیل واریانس برای مقایسه مولفه‌های هوش هیجانی در بین گروه‌های با خانواده‌های مختلف
120	جدول (11-4) سطوح معنی‌داری برای مقایسه دوبره دوی مولفه‌های هوش هیجانی بین گروه‌های مختلف
122	جدول (12-4) خلاصه تحلیل واریانس برای مقایسه دلبستگی و مولفه‌های آن در بین گروه‌های با خانواده‌های مختلف
123	جدول (13-4) سطوح معنی‌داری برای مقایسه دوبره دوی مولفه‌های دلبستگی بین گروه‌های مختلف
124	جدول (14-4) سطوح معنی‌داری برای مقایسه دلبستگی بین گروه‌های مختلف

- جدول (15-4) تحلیل واریانس برای مقایسه پیشرفت تحصیلی در بین گروههای با خانواده های مختلف 125
- جدول (16-4) تحلیل واریانس رنبه‌ای برای مقایسه پیشرفت تحصیلی در گروه‌های مختلف 125
- جدول (17-4) شاخص‌های اماری و ضریب همبستگی بین هوش هیجانی و دلبستگی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان 126
- جدول (18-4) خلاصه از مون تحلیل واریانس برای معنی داری معادله رگرسیون 126
- جدول (19-4) ضرایب و سطح معنی‌داری متغیرهای پیش بین 126
- جدول (20-4) شاخص‌ها و آماره‌های تحلیل رگرسیون 127
- جدول (21-4) تحلیل رگرسیون برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی از دلبستگی و هوش هیجانی در 3 گروه جانباز و شاهد و غیر شاهد 127
- جدول (22-4) همبستگی بین متغیرها در 3 گروه جانباز، شاهد و غیر شاهد 127

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

- نمودار (1-3) توزیع درصد پاسخگویان بر اساس گروه خانواده 107
- نمودار (1-4) توزیع فراوانی درصد پاسخگویان بر اساس سن و به تفکیک گروه 113
- نمودار (2-4) توزیع فراوانی درصد آزمودنی‌ها بر اساس پایه تحصیلی و به تفکیک گروه 114

فصل اول

مقدمه و بیان مسأله

1-1- مقدمه

بعد روانشناختی انسان دارای جنبه‌های شناختی، شخصی، عاطفی و رفتاری است، که علاوه بر تاثیرگذاری بر یکدیگر بر جنبه‌های مختلف زندگی نیز تاثیر می‌گذارد. بنابراین شناخت و دستیابی به کمیت و کیفیت این روابط همواره مورد توجه روانشناسان قرار داشته است. در عصر حاضر تعلیم و تربیت و به طور کلی تحصیل بخش مهمی از زندگی هر فرد را تشکیل می‌دهد بعلاوه کمیت و کیفیت این تحصیل نقش مهمی را در آینده فرد ایفا می‌کند به همین دلیل نزدیک به یک قرن است که روانشناسان به صورت گسترده در تلاش برای شناسایی عوامل پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی می‌باشند. افرادی همانند بینه و سیمون در سال 1905 و ژرندایک 1920، هریس 1940، الشات و هامکر 2000، و.... به این مهم پرداخته‌اند (به نقل از پرموزیک و فورنهام، 2003)¹ بر این اساس در جوامع مختلف گروه‌های تخصصی و روانشناسان همواره بر بررسی جوانب مختلف تحصیل تاکید کرده‌اند (لانس بری، استیل، لولند، گیبسون، 2004)² زیرا علاوه بر اهمیت تحصیل برای افراد، و دولت‌ها هزینه‌های زیادی برای تحصیل دانش آموزان در مقاطع مختلف مهیا می‌کند، بنابراین دست یافتن نتایج مثبت در زمینه تحصیل برای فرد و جامعه از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. بر همین اساس است که در آموزش و پرورش کشور نهادهای مختلفی به انجام امور تحقیقاتی مشغول می‌باشند بنابراین فهم و آگاهی از جنبه‌های روانی دانش آموزان و تاثیر آن‌ها بر جوانب مختلف تحصیلی دانش آموزان در سال‌های اخیر توجه روانشناسان را به خود جلب کرده است (پرموزیک و فورنهام، 2003).

پیشرفت تحصیلی با سازگاری هیجانی و اجتماعی در محیط مدرسه ارتباط دارد اخیراً توجه زیادی

1- Permusic, T. & Furnham, A.

2- Lounsbury, steel, R. p Loueland, M Gibson, L. w

به یادگیری هیجانی و اجتماعی و روانشناسی مثبت نگر شده است. توسل به هوش عمومی به تنهایی برای تبیین موفقیت کافی نیست و تحقیقات نشان می‌دهد که در بهترین شرایط هوش عمومی تنها 25% از موفقیت تحصیلی را تبیین می‌کند و مابقی به هوش هیجانی و اجتماعی و سایر عوامل بستگی دارد (گلمن، 1995)¹.

امروزه ارزیابی هوش هیجانی و بررسی و تأثیر آن بر موفقیت تحصیلی از مهمترین حوزه‌های تحقیق در روانشناسی است و همواره این سؤال مطرح است که دستیابی به این موفقیت نیازمند چه قابلیت‌هایی است آیا تنها وجود یک ذهن علمی قوی مساوی با موفقیت تحصیلی است، امروزه پژوهشگران با توسل به تئوری هوش هیجانی و اجتماعی در صدد تبیین موفقیت تحصیلی و شغلی هستند. (گاردنر، 1983، بار-ان، 1995، سالوس و مایر، 1990 گلمن، 1995؛ به نقل از زارع 1380)².
متغیر دیگری که در پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد دلبستگی نوجوانان به مادر، پدر و همسالان است، بر اساس شواهد تجربی، تحقیقات نشان داده که الگوهای دلبستگی با خواندن، سازگاری اساسی در مدرسه، شایستگی تحصیلی، و شکست و عقب افتادگی در مدرسه ارتباط دارد. (جیمرسون، 2000، مارکوس، ساندرز، ریو، 2001 & مک کارتی، 2007)³.

تحقیقات نشان می‌دهد که بچه‌ها در محیط بر اساس دلبستگی‌شان به کاوش می‌پردازند. به طور کلی بچه‌های با دلبستگی ایمن محیط را به گونه‌ای خود مختار و مستقل هدایت می‌کنند در حالی که بچه‌های نا ایمن، از اکتشاف محیط خودداری می‌کنند و به گونه‌ای منفعل رفتار می‌کنند (اویزر، رزنیگ و گینی، 2002؛ باس، ون، ایزندورم، 2001، اسکینر فورر، حورتاکسول، 2001؛ هافمن، 1997؛ پiantا، نیمتز و بنتز، 1990؛ ونگ، ویست 2002)⁴.

نتایج مطالعه مجله رشد و سلامت کودک (2008) نشان داد که والدین حمایت کننده، نسبت به نمرات تحصیلی بچه‌ها حساسیت خاصی دارند و مادر و پدر هر دو نقش مهمی در پیشرفت ریاضی و خواندن دارند، والدینی که حمایت بیشتری از خودمختاری فرزندان نشان دادند نقش مهمتری در

1- Golman

2- Gardner, H, Bar-on, salus & Mayer, J. D, Golman. D

3- Gardner, H , Bar-on, , salus & Mayer, J.D, Golman.D

4- Jimerson, Sandders Reio, & Macartney. Aviezer, Sagi, Resnick, &Gini, Bus , van, Isandoorm, Furrer&skinner, Hortacsu's; Jacobsen&Hofman, Pianta, Nimetz, Bennet, Wong ,Wiest.

پیشرفت بالاتر بچه‌ها نشان دادند (ماس، لارنت 2001)¹.

بررسی‌های مربوط به خانواده‌های تک‌والدینی² نشان می‌دهد که سرپرستی و هدایت بسیاری از این گونه خانواده‌ها با مادر است و فرزندان آن‌ها از نبود یک الگوی مردانه رنج می‌برند به خصوص برای فرزندان پسر که داشتن شباهت الگو برای همسان‌سازی در بیشتر ابعاد تحولی مانند نقش جنس و... از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و شواهد بیشتر حاکی از آنست که پسران فاقد الگوی مردانه انواع مشکلات رفتاری و سازگاری را بویژه در خلال نوجوانی و جوانی تجربه می‌کنند. البته اثر فقدان پدر به فرزندان پسر محدود نمی‌شود و دختران مربوط به این خانواده‌ها، رغبت جنسی و رفتارهای بزهکارانه بیشتری را نشان می‌دهند (کاتچیک، درسی، میلر و فورهاند، 1991)³ برخی نیز معتقدند که تاثیرات جدایی، ازدواج مجدد و زندگی در خانواده تک‌والدینی را باید بر مبنای روی آورد فردنگر و یا با در نظر گرفتن سایر عوامل (نه به صورت تک‌عاملی و رابطه خطی) ملاحظه نمود چرا که فرزندان متعلق به این گونه خانواده‌ها ولی برخوردار از کنش‌وری مناسب، از کودکانی که با پدر و مادر خود و در یک وضعیت توأم با تضاد و تعارض به سر می‌برند، ممکن است مشکلات کمتری داشته باشند (اماتو، کیت، 1991)⁴.

بررسی اثرات فقدان پدر در خانواده بر روی پیشرفت تحصیلی نوجوانان، یکی از موضوعات پژوهشی بوده و علی‌رغم انجام تحقیقات متعدد در زمینه نقش حضور پدر در پیشرفت تحصیلی نوجوانان، هنوز این خط پژوهشی ادامه دارد تا نتایج آن بتواند برای پیشگیری از بروز مشکلات بعدی کودکان و نوجوانان دارای پدر مجروح و فاقد پدر مورد اشاره قرار گیرد.

با توجه به نکات ذکر شده در بالا مسأله اساسی پژوهش حاضر بررسی مقایسه دل‌بستگی، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در فرزندان جانباز، شاهد و غیر شاهد می‌باشد.

1-2- بیان مسأله

پیشرفت تحصیلی تحت تأثیر یک عامل نیست، بلکه عوامل متعددی بر آن تأثیر دارند. واقعیت آن

1- Moss&Laurent

2- Single parents

3- Katchick, B.A, Dorsey,S. Miller,K.S., Forehand, R.

4- Amato,P.R, Keith, B.

است که این عوامل و متغیرها در هم تنیده‌اند و با یکدیگر کنش متقابل دارند که تعیین نقش و سهم هر یک به دشواری امکان پذیر است؛ با این وجود، تحقیقات نشان می‌دهند که در بین این عوامل، عوامل آموزشی و فردی با ماهیت هیجانی و اجتماعی، مانند تعامل بهینه میان کودک و پدر، تأثیر بسزایی را بر پیشرفت تحصیلی دارند (گلمن¹ 1995، فلوری²، 2007).

موبنیهان (1965، نقل از فلوری، 2010) در نظریه خود اذعان دارد که نبود پدر بر روند رشد کودکان، نقش تخریب کننده بارزی دارد و این امر میتواند به علت نداشتن منابع حمایتی مالی، الگو، نظم و راهنمای عملی در زندگی است.

مطالعات نشان داده‌اند که بروندهای رابطه میان پدر - کودک متفاوت از رابطه مادر - کودک است. رابطه پدر - کودک تقویت کننده بعد استقلال و رقابتی در کودکان می‌شود و اکثر زمان صرف شده میان پدر - کودک را بازیهای مفرح و فعالیت فیزیکی توأم با هیجان در بر میگیرد (فلوری و بوچمن³، 2003). از این رو، این ادعا مطرح است که پدران نقش بسیار تأثیرگذاری در ابعاد خاصی از تحول رشدی کودک ایفا می‌کنند. در همین راستا، مطالعات نشان داده‌اند که کیفیت رابطه مادر - کودک بر کیفیت ابعاد رفتاری - هیجانی کودک نقش بسزایی دارد؛ در حالیکه تعامل میان پدر - کودک بر کیفیت رشد شناختی کودکان تأثیر گذارتر است (فلوری، 2010)، از این رو مشخص شده است که کیفیت رابطه پسران با پدران به مراتب مهمتر از رابطه آنها با مادران شان می‌باشد (فلوری، 2010).

در مطالعه‌ای دیگر، آماتو⁴ (1994) نشان داده است که صمیمیت و نزدیکی به پدر در دوران نوجوانی، تأثیر مثبتی بر روند پیشرفت‌های تحصیلی و شغلی نوجوانی و همین طور بهزیستی روانی⁵ و سازگاری روان شناختی آنها دارد. تحقیقات در همین رابطه نشان داده‌اند که وجود رابطه بهینه میان نوجوان و پدر، نقش بسزایی در سازگاری بهتر، وجود سطوح پایین رفتار ضد اجتماعی و عملکرد بهتر در مدرسه دارد؛ از این رو، وجود رابطه خوب پدر با نوجوان نقش مثبتی با رشد هوشی - عقلانی،

1- Golman

2- Flouri

3- Flouri and Buchanan

4- Amato

5- Well-being